

R O Z D Z I A Ł VII.

O solach.

§ 818. PRZEZ sól rozumiemy w chemii istotę powstałą z połączenia się zasady solnéj (*basis salificabilis*) z istotą solącą czyli kwasem (*principium salificans*).

§ 819. Ponieważ w słownictwie chemiczném zgodzono się nazywać sole od nazwiska istoty solącej, która przez połączenie się z zasadami one utworzyła: iak na przykład od kwasu siarkowego, siarkan wapna, magnezyi i. t. d. sole przeto w niniejszym rozdziale, postępować będą w porządku, w iakim istoty takowe opisanemi zostały w rozdziale V. Że zaś i zasady sólne w pewnym opisaliśmy porządku (obacz rozdział VI) trzymając się zatém tegoż układu każdy rodzaj soli w następstwie zasad sólnych opisanym będzie: tak na przykład siarkany iśdź będą po sobie w takim po-

rządku, w iakim zasady sólne opisanemi zostały.

§ 820. W opisanu kwasów (rozdział V) podzieliliśmy takowe na sześć oddziałów, z przyzwoitego zatém rzeczy porządku wypada podzielić i sole iak następuje:

Oddział I. Sole powstałe z połączenia się niedokwasów z zasadami.

Oddział II. Sole powstałe z połączenia się podkwasów z zasadami.

Oddział III. Sole powstałe z połączenia się kwasów z zasadami.

Oddział IV. Sole powstałe z połączenia się kwasów ukwaszonych z zasadami.

Oddział V. Sole powstałe z połączenia się nadkwasów z zasadami.

Oddział VI. Sole powstałe z połączenia się przekwasów z zasadami.

§ 821. Zastanawiając się nad składem soli, znajdziemy; iż w iednych kwas nie iest nasycony zasadą, w drugich iest zupełnie nasycony, w innych nakoniec zasada iest w zbytku, czyli przesyciła kwas. Troiaki ten stosunek względny zasady do kwasu, w następujący sposób oznaczać będziemy.

- a) *Solami nasyconemi* czyli *solami* bez żadnego przymiotnika np: *soletran wapna* zwać będziemy sole siarkanami, solanami i. t. d. dotąd zwane.
- b) *Solami nie dosyconemi* zwać będziemy sole, w których zasada nie nasyciła istoty solącej: tak siarkan nie dosycony potażu (*sulphas non satur potassii*) będzie tę sól wyrażał, którą nasz uczony ziomek Sniadecki przez wyraz *kwaśny* (1) np: siarkan kwaśny potażu (*oxysulphas potassae*) oznacza.
- c) *Solami przesyconemi* zwać będziemy sole, w których zasada jest w większej ilości od téj, która była potrzebna do nasycenia istoty solącej. Sole podobne Sniadecki od imienia ich zasady zaczyna: tak np: Kali siarczan potażu (*Kali-sulphas potassae*) ziemio-siarczan wapna (*geo-sulphas calcis*) metallo-siar-

(1) Wyraz kwaśny, niezdaie mi się ażeby był właściwym, nie zawsze bowiem istoty solące są kwaśne, w takim razie zbytek istoty solącej nie utworzy soli kwaskowatę, iakże ią więc można tym wyrazem oznaczać.

czan żelaza (*metallo-sulphas ferri* (2). My
 ie siarkan przesycony potażu (*sulphas su-
 per satur potassii*) siarkan przesycony wa-
 pna (*sulphas super satur calcis*) siarkan
 przesycony żelaza (*sulphas super satur
 ferri*) zwać będziemy. Zważając daléy,
 iż sole kruszcowe powstają z połączenia
 się kwasu z niedokwasami kruszczowemi
 różną ilość kwasorodu mającemi (a w ta-
 kim razie stanowią różnicę w soli): sole za-
 tém takowe odpowiednie do słownictwa
 już przyjętego o niedokwasach pierwszemi,
 drugimi i. t. d. zwać będziemy: tak wła-
 śnie. Sól powstającą z połączenia się kwa-
 su siarkowego z niedokwasem pierwszym
 żelaza, zwać będziemy siarkan pierwszy
 żelaza (*sulphas ferri primus*) powstają-
 cą zaś z połączenia się z niedokwasem dru-

-
- (2) Podobne oznaczenie soli jest zadługie i
 niedość proste. W końcu za postępem che-
 mii ulegałoby ustawicznéy odmianie, bo
 musielibyśmy zwać dziś *metallo-siarkan*
 potażu, to cośmy zwali nie dawno *kali-siar-
 kan*. Słownictwo przez nas podane, przy
 największych odmianach zmienićby nie
 mogło swego znaczenia, bo wyraża stosu-
 nek istoty solący do zasady sólney nie
 wchodząc w iéy naturę.

gim, siarkan drugi żelaza (*sulphas ferri secundus*).

O D D Z I A Ł I.

Sole powstałe z połączenia się niedokwasów z zasadami.

§ 822. Sole do tego oddziału należące, powstają z połączenia się niektórych niedokwasów kruszczowych z pewnemi tylko zasadami solnemi Szereg soli podobnych, iak dotąd wielkim nie jest, a my ich niedokwasami zwać będziemy.

I. Niedokwaso-tunstany.

§ 823. Sole tego rodzaju są:

1. Niedokwaso-tunstany ziemne (3).
2. Niedokwaso-tunstany kruszczowe.
3. Niedokwaso-tunstan ammoniakalny.

Mówmy o każdéj z osobna.

(3) Lubo najmocniéj przekonani jesteśmy, iż ziemie są niedokwasami kruszczów, a tém samém sprawiedliwie należeć powinny do zasad solnych kruszczowych; zachowaliśmy wszelako podział soli na ziemne, kruszczowe i ammoniakalne, bo natura istot ziemiami zwanych nie dość jeszcze grontów nie poznana i przez nie wielu sprawdzoną została.